

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 4. Quomodo Logica ad actus aliarum scientiarum concurrat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

ipsæ regulæ Logicæ non eruantur; etiam non erit scientia perfectâ; cùm hæc non sit sine modo sciendi, qui hucusque alius non fuit quàm Logica.

§. IV.

Quomodo Logica ad actus aliarum scientiarum concurrat?

116. *Nota.* Concurfus alius est physicus & effectivus, alius moralis. *Physicus* est, quando causa physicè & effectivè influat in suum objectum. Sic physicè concurrat Ludimagister, si tyroni inscribendo manum ducit. Concurfus *moralis* est, si causa tantùm dirigat objectum, præscribendo regulas & modum operandi. Sic Ludimagister moraliter juvat tyronem, dum præscribit exemplar, secundùm quod literas efformat. *Status quæstionis* est tam de Logica actuali quàm habituali: an nimirùm utraque vel physicè vel moraliter, an mediatè vel immediatè concurrat ad actus aliarum scientiarum?

117. *Dico 1.* Logica actualis *moraliter* tantùm & *directivè* concurrat ad actus aliarum scientiarum. *Ratio* est, quia ex communi Philosophorum una cognitio non producit physicè aliam; cùm sit actus statim transiens: sed regulæ Logicæ sunt tales cognitiones; ergo.

118. *Dico 2.* Nec Logica habitualis concurrat physicè, sed moraliter tantùm. *Ratio* est, quia habitus naturalis acquisitus, juxta communem, physicè effectivè concurrat tantùm ad actus

actus similes iis, à quibus est generatus; sed habitus Logicæ est habitus naturalis acquisitus ex actibus Logicæ dirigentibus; ergo etiam ad hos tantùm effectivè physicè concurrunt.

119. *Objic.* 1. Habitus Logicæ debet concurrere ad suum artefactum; sed artefactum Logicæ est v. g. in actu physico logicè recto; ergo habitus Logicæ ad talem actum debet concurrere. *R. D. maj.* Debet concurrere ad suum artefactum vel physicè vel moraliter C. necessariò physicè effectivè N. Nullus habitus artis concurrunt physicè effectivè in materia propria ad suum artefactum; ergo multò minùs habitus Logicæ in materia aliena. *Si ais:* ex n. 118. Habitus Logicæ concurrunt physicè ad actus Logicæ; sed actus aliarum scientiarum sunt similes actibus Logicæ; ergo etiam ad illos physicè concurrunt. *R. D. maj.* Concurrunt physicè ad actus dirigentes Logicæ C. ad actus directos N. sed actus aliarum scientiarum sunt tantùm similes actibus Logicæ directis; ergo nec ad illos physicè concurrunt. *Si quæras:* Quis tales actus logicè rectos in aliena materia physicè producat? *R.* Physicè & vitaliter producit illos habitus illius scientiæ, in cujus materia est talis actus, unà cum intellectu. *Nec obstat:* Quod habitus alterius scientiæ sit impropportionatus ad actus, in quibus reperitur artefactum logicum. Nam licet sit impropportionatus sine habitu Logicæ dirigente & illuminante intellectum; si tamen hic accedat directione suâ, illa impropportio tollitur.

120. *Objic. 2.* Rectitudo logica, quæ in actibus aliarum scientiarum reperitur, debet habere principium effectivum, sed aliud non est assignabile, quàm Logica habitualis; ergo. *R.* *D. maj.* Rectitudo logica materialiter & identicè spectata, h. e. actus, cui identificata est rectitudo logica, debet habere principium sui effectivum C. rectitudo logica formaliter spectata, h. e. prædicatum rectitudinis, ut tale, requirit principium effectivum N. Principium effectivum actûs, qui identificatam habet rectitudinem logicam per se est intellectus, per accidens simul habitus aliarum scientiarum. Prædicatum autem rectitudinis formaliter spectatum requirit tantum principium sui directivum. Patet hoc in omni opere artificioso, in quo cognitio semper directivè tantum concurrat.

Inst. 1. In actu supernaturali fidei præter intellectum requiritur supernaturale principium effectivè ac physicè concurrans; ergo etiam actus logicè rectus in aliena materia elicitus requirit præter intellectum principium logicum effectivè physicè concurrans. *R. N. conseq.* *Disp.* est: Actus fidei totus est supernaturalis & totus vitalis, adeoque debet habere principium & vitale & supernaturale physicè influens, cum nullum per aliquid aliud suppleri possit, & satis proportionatum reddi ad talem effectum se solo ponendum; ut interim ex Theologia supponimus. Aliud est in opere artificioso, quale est actus logicè rectus, in aliena materia elicitus, quod præter potentiam executricem requirit prin-

principium tantum directivè influens, cum accedente solà directione potentia executrix sit factis proportionata tali effectui, ut quotidiana docet experientia.

Inst. 2. Habitus Logicæ discurrendo in materia aliarum scientiarum intenditur; sed hoc fieri nequit sine concursu physico; ergo. *R. 1. N. maj.* Non enim intenditur directè habitus Logicæ dirigens, de quo hìc est quæstio; sed directus, quia ab actibus directis non nascitur habitus, nisi pariter directus. *R. 2. D. maj.* Intenditur habitus Logicæ dirigens directè & immediatè N. indirectè & mediatè, mediantibus scilicet actibus Logicæ dirigentibus C. *R. 3.* Etiam minor falsa est; nam habitus intendi etiam possunt per concursum directivum.

Inst. 3. In actum, qui v. g. simul est temperantiæ & misericordiæ, utriusque virtutis habitus influit physicè; ergo etiam ad actum v. g. physicum Logicè rectum, utriusque scientiæ habitus physicè influit. *R. 1. N. ant.* Nullus enim habitus naturalis dirigens physicè influit in actus directos. Sola proinde voluntas directà & illuminata ab habitu utriusque virtutis producit physicè talem actum. *R. 2. T. ant. N. conf.* *Disp.* est, quia in casu priore actus est formaliter ac directè & temperantiæ & misericordiæ. In posteriori autem casu actus ille directè est physicus tantum; cum habeat materiam physicam, à qua ceu objecto specificatur omnis actus.

121. *Dico 3.* Logica habitualis concurrat ad actus aliarum scientiarum tantum mediata; quia mediantibus actibus dirigentibus illuminat & dirigit intellectum, ut cum habitu aliarum scientiarum sit proximè potens ad eliciendos actus logicè rectos in materia aliena. Logica verò actualis concurrat immediatè ad tales actus; quia immediatè per suas regulas dirigit intellectum, quomodo debeat sine periculo erroris definire, dividere, discurrere. Hæc de Prolegomenis satis dicta sunt; ex quibus Logicæ præstantiam necessitatèque dum colligis, quantum huic studio studium impendas, ipse, mi Lector, conclude.

